

Werkinstructie SBJZ

Openbaar

Aan Directeuren IND
cc DDMB
Van Directeur-Generaal IND

Nummer & Titel WI 2026/25 Juridische

counseling

Kenmerk (digijust)
Hoofdtak Asiel
InformIND Thema **Juridische counseling**

Relatie met -
Publicatiedatum 10-07-2026

Geldig vanaf 12-06-2026
Geldig tot en met 12-06-2027

Bijlage(n) Q&A (INTERN) en Script (EXTERN)

- Inhoudsopgave

Leeswijzer.....	1
INLEIDING.....	2
Juridische Counseling	2
Wat is juridische counseling?.....	2
Wie heeft recht op juridische counseling?.....	2
De rol van de juridisch counselor.....	2
Wanneer en hoe wordt juridische counseling aangeboden?	3
Juridische counseling tijdens het OVA-proces	4
Juridische counseling voorafgaand aan het gehoor.....	4
Juridische counseling na de uitleg over het gehoor.....	4

Leeswijzer

Deze werkinstructie is bedoeld voor juridisch counselors. Het bevat informatie over de werkzaamheden en de rol van de juridische counselor. [Interne notitie]

Disclaimer

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) gebruikt werkinstructies om een breder onderwerp toe te lichten voor medewerkers van de IND ter ondersteuning van hun werkzaamheden en met als doel om het beleid op een correcte en eenduidige wijze uit te voeren. Deze instructies zijn nadrukkelijk geen beleidsregels, maar procedurele instructies en zijn dan ook niet bedoeld als vervanging van de bepalingen in de Vreemdelingenwet 2000 of de Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap. Er kunnen overigens goede redenen bestaan om in een individueel geval maatwerk te leveren en van een instructie af te wijken.

INLEIDING

In de Procedureverordening en in de verdere uitleg door onder andere de EUAA worden de begrippen juridische counseling en juridisch advies geïntroduceerd. Lidstaten zijn onder het Migratiepact verplicht gratis juridische bijstand te bieden tijdens de gehele administratieve fase als de aanvrager dit wenst. Zodra de aanvrager een asieladvocaat heeft, hoeft juridische counseling niet meer te worden aangeboden. Een onafhankelijk team binnen de IND verzorgt juridische counseling.

Juridische Counseling

Wat is juridische counseling?

Juridische counseling bestaat uit begeleiding bij en uitleg over de administratieve asielpprocedure en de daarbij behorende rechten en plichten, waaronder de verplichting zo spoedig mogelijk alle ter beschikking staande elementen en documenten over te leggen. Juridische counseling is geen juridisch advies, maar vooral gericht op het bieden van algemene en objectieve informatie, al dan niet naar aanleiding van vragen van de aanvrager.

De informatie wordt zoveel mogelijk toegespitst op de procedure waarin de aanvrager zich bevindt, wat de stappen zijn en hoe beslissingen kunnen worden aangevochten. Specifieke vragen die betrekking hebben op asielmotieven en de inwilligbaarheid van de aanvraag worden niet door een juridisch counselor beantwoord. Daarvoor zal de counselor de aanvrager doorverwijzen naar de advocaat/rechtshulpverlener die op later moment als gemachtigde van de aanvrager zal optreden.

De juridisch counselor is onafhankelijk en heeft geen toegang tot of invloed op het individuele dossier van de aanvrager.

Wie heeft recht op juridische counseling?

Het recht op juridische counseling start tijdens de Ontvangst en Voorbereiden Asielaanvraag ('OVA') fase en vervalt met de toewijzing van de advocaat. Indien de aanvrager gedurende deze periode aangeeft gebruik te willen maken van juridische counseling door de IND, wordt hierin voorzien.

Dat betekent dat het zwaartepunt van de juridische counseling ligt op aanvragers met eerste asielaanvragen die in de versnelde en niet-versnelde procedure behandeld gaan worden. Waarom dit zo is, wordt hierna uitgelegd.

In de asielgrensprocedure, strafzaken (VRIS), bewaringszaken en Asiel en Migratiebeheer Verordening ('AMbV')-zaken wordt de asieladvocaat meteen aan het begin van de asielpprocedure gekoppeld. Aanvragers in deze procedures hebben daardoor geen recht op juridische counseling.¹

Voor opvolgende aanvragen geldt dat de aanvrager tijdens de eerste opvolgende aanvraag recht heeft op juridische counseling, tenzij deze is ingediend om de uitvoering van een terugkeerbesluit te vertragen of te verhinderen. Ook hierbij geldt dat dit recht vervalt op het moment dat de aanvrager wordt bijgestaan door een juridisch adviseur. Vanaf een tweede opvolgende aanvraag heeft de aanvrager geen recht op juridische counseling.²

De rol van de juridisch counselor

De IND gaat invulling geven aan de bepalingen omtrent juridische counseling zoals beschreven in de Procedureverordening. Dat betekent dat de juridisch counselor uitleg geeft over de asielpprocedure en vragen van de aanvrager over de procedure beantwoordt. De

¹ Artikel 16, derde lid, onder c, Procedureverordening.

² Artikel 16, derde lid, onder a, b en c, Procedureverordening.

juridisch counselor is geen juridisch adviseur/gemachtigde die de belangen van de vreemdeling behartigt, de vreemdeling adviseert of toegang heeft tot de dossierstukken. Die rol blijft voorbehouden aan de advocaat/gemachtigde. De counselor verschaft enkel objectieve informatie aan de aanvrager, om daarmee een efficiënter asielproces te bevorderen en de dienstverlening te verbeteren. Als een aanvrager toch vragen stelt die raken aan de inhoud van het asielrelaas en de inwilligbaarheid van de aanvraag, verwijst de juridisch counselor naar de advocaat/rechtshulpverlener die later zal worden toegewezen.

De counselor geeft objectieve informatie over de asielprocedure aan de aanvrager. Er wordt geen informatie gedeeld tussen de juridisch counselor en de IND als beslisautoriteit, anders dan om te bepalen welke vreemdeling recht heeft op juridische counseling. De counselor heeft geen toegang tot het casemanagement systeem van de IND (Indigo). De juridisch counselor kan wel algemene informatie ophalen bij de beslisautoriteit. Hierbij kan gedacht worden aan informatie over de procedures of nieuwe werkwijzen en afspraken, of andere informatie die de juridisch counselor nodig heeft om zijn taak te kunnen uitvoeren, zoals taal en gezinssamenstelling. Daarbuiten heeft de juridisch counselor alleen beschikking over de informatie die de vreemdeling deelt met de counselor.

De volgende elementen horen niet bij juridische counseling:

- Adviseren van de aanvrager/aanbevelingen doen, en;
- Raadplegen van het dossier van de aanvrager, en;
- Optreden als gemachtigde/belangenbehartiger/intermediair, en;
- Het opstellen van gespreksverslagen/inhoudelijke notities ten behoeve van het dossier van de aanvrager, en;
- Informatie vanuit het gesprek met de vreemdeling terugkoppelen aan de IND als beslisautoriteit, en;
- Uitspraken doen over de inhoud en kansrijkheid van de aanvraag.

De counselor krijgt te maken met kwetsbare aanvragers zoals minderjarigen. Dat betekent dat de counselor oog moet hebben voor kwetsbaarheden en daar rekening mee moet kunnen houden tijdens de counseling. Om dit goed te kunnen uitvoeren volgt de counselor trainingen waarin omgang met kwetsbare en/of (niet begeleide) minderjarige vreemdelingen centraal staat.

Groepsvoorlichting

De verordening meldt expliciet dat een juridisch counselor de voorlichting aan meerdere aanvragers tegelijk aan kan bieden. Op basis van behoefte en beschikbaarheid van faciliteiten en capaciteit zal de IND dat mogelijk aanbieden.

Wanneer en hoe wordt juridische counseling aangeboden?

Juridische counseling wordt aangeboden vanaf de registratie en indiening van de aanvraag en eindigt op het moment dat er een advocaat wordt toegewezen aan de aanvrager. Dat zal in de regel gebeuren vlak voorafgaand aan het gehoor. Aanvragers die een eerste of een eerste opvolgende aanvraag indienen zal juridische counseling worden aangeboden. Gebruik maken van juridische counseling is geen verplichting voor de aanvrager.

De aanvrager kan tijdens de Ontvangst en Voorbereiden Asielaanvraag ('OVA')-fase een beroep doen op juridische counseling als het gaat om vragen die te maken hebben met de registratie en indiening van de asielaanvraag. De IND zal op de locatie Ter Apel juridische counselors beschikbaar stellen voor het beantwoorden van deze vragen. Deze dienst zal tijdens de openingstijden van OVA beschikbaar zijn (7 dagen per week).

Daarnaast wordt de aanvrager tijdens de OVA-fase geïnformeerd over de mogelijkheid tot het inwinnen van juridische counseling gedurende de asielprocedure. De aanvrager kan direct na OVA juridische counseling aanvragen in persoon, of op een later moment op afstand contact opnemen. In beginsel zet de IND in op het plannen van juridische counseling in de eerste dagen van de procedure in persoon op de locatie.

Er wordt ingezet op drie verschillende momenten met bijbehorende taken waarop counseling wordt geboden:

1. tijdens het OVA-proces. De counseling concentreert zich op voorlichting en bijstand bij het indienen van de asielaanvraag.
2. voorafgaand aan het gehoor. In deze fase ligt de focus op voorlichting, begeleiding bij en uitleg over de procedure en uitleg over het gehoor.
3. na de uitleg over het gehoor (tot de koppeling aan een advocaat). De counselor fungeert vooral als vraagbaak bij nadere vragen over de procedure.

Juridische counseling tijdens het OVA-proces

De aanvrager moet bijstand kunnen krijgen bij het indienen van de asielaanvraag. In het OVA-proces wordt de asielaanvraag geregistreerd en ingediend. Tijdens dit proces zijn medewerkers van de IND beschikbaar om de aanvrager te ontvangen en te begeleiden. De medewerker begeleidt de vreemdeling door het proces, waarbij de vreemdeling waar mogelijk gebruik maakt van een self service applicatie op een tablet. Hierbij vervult de medewerker een heel aantal taken, waaronder het geven van instructies en beantwoorden van vragen. Als de aanvrager vragen heeft over de registratie of indiening van de asielaanvraag die meer inhoudelijk van aard zijn, verwijst de host de aanvrager door naar een juridisch counselor die tijdens het OVA-proces beschikbaar is voor ad hoc vragen, bijstand bij de indiening van de aanvraag en toelichting. De counselor legt aan de aanvrager uit wat zijn rol is en benadrukt zijn onafhankelijke positie. De counseling beperkt zich op dat moment nog tot de indiening en registratie van de asielaanvraag. Te denken valt aan het beantwoorden van vragen over de verplichting zo spoedig mogelijk elementen en documenten te overleggen en hoe deze aan te leveren, de verschillende procedures, (overkomst van) gezinsleden en (de registratie in) landen van eerder verblijf.

Juridische counseling voorafgaand aan het gehoor

Na het OVA-proces moet de aanvrager zo snel mogelijk worden uitgelegd vanaf welk moment hij recht heeft op kosteloze juridische counseling en dat hij ook op eigen kosten een juridisch adviseur kan inschakelen. Als de aanvrager aangeeft geen gebruik van counseling te willen maken, wordt dit genoteerd. Als de aanvrager wel gebruik wil maken van juridische counseling, moet dit worden ingepland voordat het gehoor over de asielmotieven wordt afgenomen.

De counseling richt zich op begeleiding, voorlichting en specifiek op de uitleg over het gehoor. Dit wordt zo veel mogelijk toegespitst op de procedure waarin de aanvraag behandeld gaat worden. De counselor legt ook de mogelijke procedures uit, namelijk AMbV, niet ontvankelijk, versneld en niet-versneld. De counselor geeft verder uitleg over de stappen in de betreffende procedure, te beginnen bij het gehoor. Daarbij wordt de aanvrager erop gewezen dat het inhoudelijk gehoor op hetzelfde moment als het onderhoud over de ontvankelijkheid wordt gevoerd.³ Ook wordt de aanvrager gewezen op zijn rechten en plichten. De counselor geeft de gelegenheid om vragen te stellen en beantwoordt vragen die toezien op de procedure. Waar nodig verwijst de counselor de aanvrager door naar de IND of de advocaat of rechtshulpverlener die op later moment als zijn gemachtigde zal optreden.

De voorlichting over de asielprocedure vindt ook plaats middels folders en/of of digitale verwijzingen voor verdere informatie. In die zin zal er enige overlap zijn tussen deze vorm van voorlichting en de juridische counseling.

Juridische counseling na de uitleg over het gehoor

Het is mogelijk dat de aanvrager tussen de uitleg over het gehoor door de counselor en de toewijzing van de advocaat aanvullende vragen heeft. In deze situatie fungeert de counselor als vraagbaak voor ad hoc vragen.

³ Artikel 12 eerste lid, Procedureverordening.